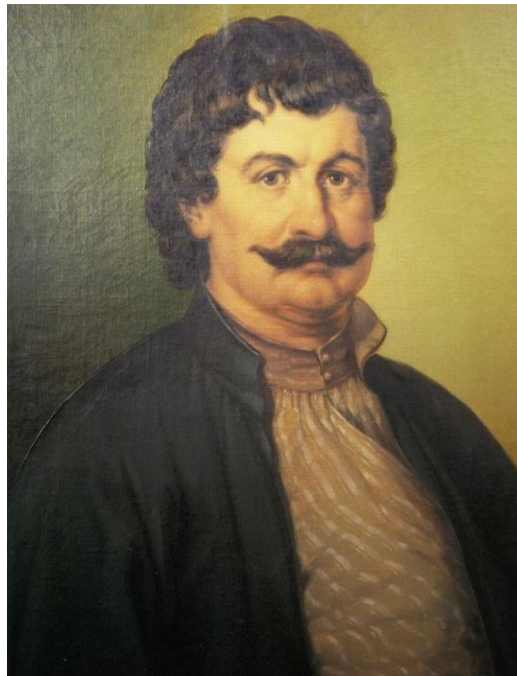
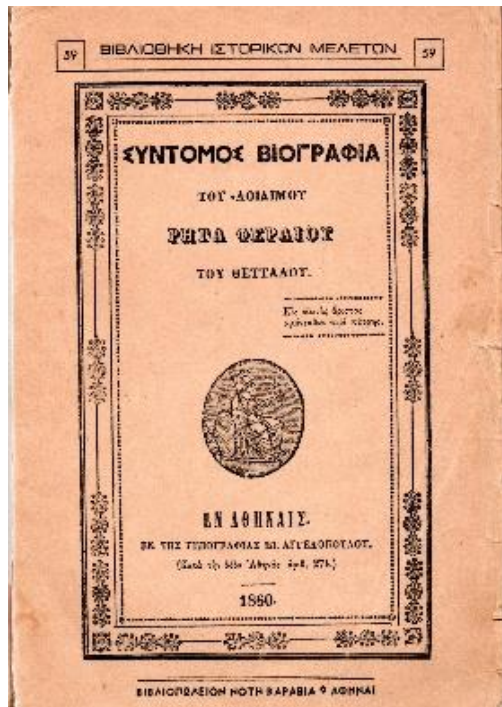

Δρ. Δημ. Καραμπερόπουλος

Ανακρίβειες του Χριστόφορου Περραιβού για τον Ρήγα Βελεστινλή

(Δημοσιεύθηκε στην εφημ. *Η Θεσσαλία*, 11-4-2021)

Μετά τον μαρτυρικό θάνατο του Ρήγα Βελεστινλή, το 1798, πέρασαν έξι δεκαετίες για να παρουσιαστεί η βιογραφία του από τον Χριστόφορο Περραιβό στο εκ 44 σελ. βιβλιαράκι με τίτλο «*Σύντομος βιογραφία του αοιδήμου Ρήγα Φεραίου του Θετταλού*», Αθήνα 1860. Παρακινήθηκε στη συγγραφή, όπως σημειώνει, από το γεγονός ότι «*συγκεχυμένας και αντιφατικὰς γνώσεις έχοντες περί της καταγωγής και διαγωγής Ρήγα του Φεραίου*».

Η σελίδα τίτλου της πρώτης βιογραφίας του Ρήγα Βελεστινλή

Το γεγονός όμως ότι ο Περραιβός συνόδευσε τον Ρήγα κατά τη μετάβασή του από τη Βιέννη στην Τεργέστη και ήταν παρών κατά τη σύλληψή του από την Αυστριακή Αστυνομία τον Δεκέμβριο του 1797 έδινε εγκυρότητα στα γραφόμενά του. Ωστόσο, έχουν επισημανθεί ανακρίβειες και μυθεύματα στη βιογραφία αυτή του Ρήγα, που έκτοτε μεταφέρονταν αβασάνιστα μέχρι τις ημέρες μας, και παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Είναι ανακριβές το αναγραφόμενο από τον Περραιβό ότι το επώνυμο του Ρήγα ήταν «Φεραίος», αν και σε υποσημείωση του βιβλίου του, σελ. 23, αναγράφει τον τίτλο του *Φυσικής απάνθισμα* και το όνομα του συγγραφέα «*ερρανισθέν παρά Ρήγα Βελεστινλή Θετταλού*». Ουδέποτε ο Ρήγας χρησιμοποίησε ως επώνυμο το «Φεραίος», όπως έχουμε δείξει και στη μελέτη μας «*Όνομα και καταγωγή του Ρήγα Βελεστινλή*».

Μια άλλη ανακρίβεια του Περραιβού είναι για το έτος θανάτου του Ρήγα και την ηλικία του. Αναγράφει στη σελ. 45 πως θανατώθηκε το 1797 αντί του σωστού 1798, και πως κατά τον στραγγαλισμό του στον Πύργο Νεμπούζα ήταν 35 ετών, ενώ ήταν 41 ετών. Ακόμη και για το αριθμό των θανατωθέντων στο Βελιγράδι αναφέρει στη σελ. 33 πως ήταν επτά, ενώ ήταν οκτώ, χωρίς ωστόσο να μνημονεύσει κάποιο όνομα από τους Συντρόφους του Ρήγα.

Σχετικά με την μετάβαση του Ρήγα στη Βλαχία, ο Περραιβός ανακριβώς γράφει στη σελ. 7 πως από το Βελεστίνο μετέβηκε στη Βλαχία. Δεν μνημονεύσει την μετάβαση και διαμονή του στην Κωνσταντινούπολη, όπου, όπως σημειώνει στον *Νέο Ανάχαρσι* είχε δει τον Πυρρίχιο χορό «*Μάνδρα χαβασί*» να χορεύεται στα Θεραπειά της Κωνσταντινουπόλεως. Επίσης, για τον χρόνο μετάβασης του Ρήγα στη Βλαχία, ο Περραιβός σημειώνει στη σελ. 6 ότι ήταν «*περί το 1790*», ενώ υπάρχει μαρτυρία και του ίδιου του Ρήγα στον *Νέο Ανάχαρσι* πως το 1788 βρίσκονταν στο Γίγγιοβο της Βλαχίας. Επί πλέον γνωρίζουμε από ηγεμονικό έγγραφο ότι 27 Μαΐου 1788, πως είχε κτηματική περιουσία, που θα αποκτήθηκε σε προγενέστερο χρόνο.

Την θανάτωση του Ρήγα ο Περραιβός την διανθίζει με ανακρίβειες και μυθεύματα, χωρίς ιστορική βάση, χωρίς τεκμήρια. Αναφέρει μεταξύ των άλλων στη σελ. 33, «*...εισελθόντες λοιπόν δύο Τούρκοι πριν διευθύνωσι κατ' αυτού τας πιστόλας των ήκουσαν εκ του στόματός του εν τη τουρκική διαλέκτω τα εξής· 'ούτως αποθνήσκουν τα παλληκάρια· αρκετόν σπόρον έσπιρα, ελεύσεται η ώρα ότε θέλει βλαστήσει, και το γένος μου θέλει συνάξει τον γλυκύν καρπόν'*». Η αναφορά αυτή του Περραιβού στη σπορά θα είναι κατασκευάσμα δικό του, προερχόμενο από τον πίνακα, που υπό την καθοδήγηση του στρατηγού Μακρυγιάννη το 1836 απεικονίστηκε στον πίνακα «Πτώσις της Κωνσταντινουπόλεως, όπου ανέγραψε την θαυμάσια σε νόημα φράση «*Μετά πολλούς αιώνας Ρήγας ο Βελεστινλής σπύρει τον σπόρον της ελευθερίας εις τους Έλληνας...*». Ωστόσο, γνωρίζουμε από το έγγραφο αρ. 32 του Λεγκράν πότε και πως θανατώθηκε ο Ρήγας με τους επτά Συντρόφους του, χωρίς τις ευφάνταστες περιγραφές του Περραιβού, «*Ο καϊμακάμης έλαβε την παρελθούσαν εβδομάδα εκ Κωνσταντινουπόλεως φερμάνιον, καθ' ό εν μεγίστη μυστικότητι την τρίτην μετά την άφιξιν του φερμανίου ημέραν διέταξε νύκτωρ τον στραγγαλισμόν πάντων των οκτώ καθειργμένων Ελλήνων...*».

Για το έτος μετάβασης του ηγεμόνα Νικολάου Μαυρογένη στη Βλαχία λαθεμένα αναγράφει ο Περραιβός στη σελ. 9 πως ήταν το 1790, ενώ το ορθό είναι το 1786. Μάλιστα, θανατώνεται κατ' εντολή του σουλτάνου το 1790 για την αρνητική πορεία των στρατιωτικών επιχειρήσεων στον πόλεμο, του οποίου ήταν αρχιστράτηγος.

Επί πλέον, ο Περραιβός ατεκμηρίωτα ανέγραψε, σελ. 9-10, πως ο Ρήγας ήταν γραμματέας του Ηγεμόνα Μαυρογένη και ότι διορίστηκε καϊμακάμης (έπαρχος) στην Κραϊόβα. Όλα τα ιστορικά στοιχεία, ωστόσο, αναιρούν αυτήν την ατεκμηρίωτη άποψη. Τα πρώτα κείμενα, τα αφιερωμένα στον Ρήγα του 1812, του 1824 και ο κατήγορός του ιατρός Μιχαήλ Περδικάρης το 1811 αναφέρουν τον Ρήγα ως γραμματέα του μεγάλου Μπραγκοβάνου και όχι του Μαυρογένη, ούτε και ότι χρημάτισε «καϊμακάμης», έπαρχος της Κραϊόβας. Επίσης, δεν μνημονεύεται ο Ρήγας στον κατάλογο των καϊμακάμηδων της Κραϊόβας στα έγγραφα από το έτος ανόδου στη Βλαχία του Μαυρογένη το 1786 έως το 1789. Ακόμη, στα «Κρατικά Αρχεία του Βουκουρεστίου-Ιστορικά έγγραφα» έχουν καταγραφεί ως γραμματείς του Νικολάου Μαυρογένη, ο Ε. Περσιάνης και ο Γεώργιος Κονδύλης, ενώ απουσιάζει το όνομα του Ρήγα.

Και το σπουδαιότερο, αν ο Ρήγας είχε διατελέσει καϊμακάμης Κραϊόβας και είχε ασχοληθεί με την προμήθεια των τουρκικών στρατευμάτων, οι βογιάροι κατά την Αυστριακή κατοχή της Βλαχίας (1788-1791) θα τον καταδίωκαν, όπως καταδίωξαν

τόσους άλλους ή όπως τον Γεώργιο Λογοθέτη και τον Γεώργιο Πολύζου τους απαγχόνισαν στις 15 Αυγούστου 1790 με την κατηγορία της κατασκοπίας. Αντίθετα, ο Ρήγας δεν διώχθηκε, αλλά έζησε ήσυχος στο σπίτι του και το 1790 οι Αυστριακοί του έδωσαν διαβατήριο για να συνοδεύσει τον τοπάρχη της Βλαχίας Χριστόδουλο Κιρλιάνο στη Βιέννη, στον οποίο απονεμήθηκε ο τίτλος του βαρώνου του Langenfeld και μάλιστα ο Ρήγας παρουσιάστηκε και σε αυτόν τον αυτοκράτορα της Αυστρίας. Γι' αυτό και λογικότατα ο Γ. Λαΐος γράφει, «*Εάν ο Ρήγας ήταν αρχιγραμματεύς του Μαυρογένη ή εάν, όπως θρυλείται, ήταν διοικητής της Κραγιόβας, δεν θα τον άφηναν οι Αυστριακοί να κυκλοφορή ελεύθερα και να ταξιδεύη στη Βιέννη, ενώ εξακολουθούσε ακόμα ο πόλεμος με την Τουρκία*».

Κλείνοντας το άρθρο, επισημαίνεται πως ο αναγνώστης και μελετητής αυτής της βιογραφίας του Ρήγα Βελεστινλή θα πρέπει να γνωρίζει τις ανακρίβειες και τα μυθεύματα, που ο Χριστόφορος Περραιβός έχει καταχωρίσει. Περισσότερα μπορεί κανείς να δει ενδεικτικά στις μελέτες της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα: Νέστορος Καμαριανού, *Ρήγας Βελεστινλής. Συμπληρώσεις και διορθώσεις για τη ζωή και το έργο του*, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Αθαν. Ε. Καραθανάσης, Αθήνα 1999. Δημητρίου Καραμπερόπουλου, *Ρήγας Βελεστινλής και Νικόλαος Μαυρογένης. Ήταν ο Ρήγας γραμματέας του και έπαρχος στην Κραϊόβα;*, Αθήνα 2018.